

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ
ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

А.БАЙТҰРСЫНОВ АТЫНДАҒЫ
ҚОСТАНАЙ Өңірлік университеті

ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСЫ ӘКІМДІГІ МӘДЕНИЕТ БАСҚАРМАСЫНЫҢ "ЫБЫРАЙ АЛТЫНСАРИННИҢ ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСТЫҚ
МЕМОРИАЛДЫҚ МҰРАЖАЙЫ" КОММУНАЛДЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ

КОММУНАЛЬНОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ "КОСТАНАЙСКИЙ ОБЛАСТНОЙ МЕМОРИАЛЬНЫЙ
МУЗЕЙ ИБРАЯ АЛТЫНСАРИНА" УПРАВЛЕНИЯ КУЛЬТУРЫ АКИМАТА КОСТАНАЙСКОЙ ОБЛАСТИ

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ИННОВАЦИЯ, БІЛІМ, ТӘЖІРИБЕ-БІЛІМ
БЕРУ ЖОЛЫНЫҢ ВЕКТОРЛАРЫ»
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ
КОНФЕРЕНЦИЯСЫ

МАТЕРИАЛДАРЫ

І КІТАП

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

МАТЕРИАЛЫ

МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ
«ИННОВАЦИИ, ЗНАНИЯ,
ОПЫТ – ВЕКТОРЫ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТРЕКОВ»

І КНИГА

Қостанай, 2023

УДК 37.02
ББК 74.00
И 63

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ/ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Куанышбаев Сеитбек Бекенович, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, география ғылымдарының докторы, Қазақстан Педагогикалық Ғылымдар Академиясының мүшесі;

Жарлыгасов Женис Бахытбекович, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор;

Скударева Галина Николаевна, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, Мәскеу облысындағы МОУ «Мемлекеттік гуманитарлық-технологиялық университеті» ректорының м.а.; Ресей Федерациясының жалпы білім беру ісінің құрметті қызметкері, Ресей;

Бережнова Елена Викторовна, педагогика ғылымдарының докторы, профессор Мәскеу халықаралық мемлекеттік қатынастар институты, Ресей;

Ибраева Айман Елемановна, «Қостанай облысы әкімдігінің білім басқармасы» ММ жетекшісі;

Онищенко Елена Анатольевна, «Педагогикалық шеберлік орталығы» жекеменшік мекемесінің Қостанай қаласындағы филиалының директоры;

Демисенова Шнар Сапаровна, педагогика ғылымдарының кандидаты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика және психология кафедрасының меңгерушісі;

Утегенова Бибикуль Мазановна, педагогика ғылымдарының кандидаты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика және психология кафедрасының профессоры;

Смаглий Татьяна Ивановна, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің, педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика және психология кафедрасының қауым.профессоры;

Жетписбаева Айсылу Айратовна, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Ы.Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

«Инновация, білім, тәжірибе-білім беру жолының векторлары»: 2023 жылдың 17 ақпандағы Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. I Кітап. – Қостанай: И 63 А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2023. – 1081 б. = «Инновации, знания, опыт – векторы образовательных треков»: Материалы международной научно-практической конференции, 17 февраля 2023 года. I Книга. – Костанай: Костанайский региональный университет имени А.Байтұрсынова, 2023. – 1081 с.

ISBN 978-601-356-244-5

Жинаққа «Инновация, білім, тәжірибе-білім беру жолының векторлары» атты Алтынсарин оқулары халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары енгізілген.

Талқыланатын мәселелердің алуан түрлілігі мен кеңдігі мақала авторларына заманауи білім беруді жаңғырту мен дамытудың, осы үдерісте қазақ ағартушыларының педагогикалық мұрасын пайдаланудың жолдарын, мұғалімдерді даярлаудың тиімді технологиялары мен форматтарын әзірлеу мен енгізу мәселелерін, ақпараттық қоғамдағы білім беру кеңістігінің ерекшеліктерін айқындауға, сондай-ақ педагогтердің инновациялық қызметінің тәжірибесін жинақтауға, педагогикалық үдеріс субъектілерін психологиялық-педагогикалық қолдауға мүмкіндік берді.

Бұл жинақтың материалдары ғалымдарға, жоғары оқу орындары мен колледж оқытушыларына, мектеп мұғалімдері мен мектепке дейінгі тәрбиешілерге, педагог-психологтарға, магистранттар мен студенттерге қызықты болуы мүмкін.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Инновации, знания, опыт – векторы образовательных треков». Многообразие и широта обсуждаемых проблем позволили авторам статей определить векторы модернизации и развития современного образования, использования в данном процессе педагогического наследия казахских просветителей, вопросов разработки и внедрения эффективных технологий и форматов подготовки учителей, специфики образовательного пространства в информационном обществе, а также обобщения опыта инновационной деятельности педагогов, психолого-педагогической поддержки субъектов педагогического процесса.

Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-244-5

9 786013 562445

УДК 37.02
ББК 74.00

© А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2023
© Костанайский региональный университет имени А.Байтұрсынова, 2023

Қорыта айтқанда, оқушыларды шығармашылыққа, өз бетімен іс-әрекет етуге бағытталған тапсырмалар саны көбейгенде ғана, өз пікірін айта алатын, оны дәлелдей білетін, өмірге деген өзіндік көзқарасы қалыптасқан, үнемі ізденіс үстінде болатын, қоғам дамуына үлес қоса алатын, жан-жақты жетілген жас ұрпақ өкілдерін дайындай аламыз.

Демек, жаңа технологиялық әдіс – тәсілдерді пайдалану білім сапасын арттырудың бірден – бір жолы. Оқыту үрдісінде оқушылардың білім қорын молайтуға, белсенділігін арттыруға, шығармашылық қабілеттерін жетілдіруге көмегі бар.

Информатика пәнін оқытуда жаңа ақпараттық технологияларды қолданудың маңызы өте зор. Сондықтан, ізденген ұстаздан ғана шығармашыл, дарынды шәкірттің шығары анық.

Әдебиеттер тізімі:

1. Коростылева Л.А. «Психологические барьеры и готовность к нововведениям» СПб., 1996, 66 б.
3. «Информатика негіздері» журналы №4 2008 жыл Ж.Садыбекова «Оқу – тәрбие үрдісінде ақпараттық – коммуникациялық технологияны қолдану қажеттілігі» 4–5 б.
4. Б.А.Әлмұхамбетова, М.А.Ғалымжанова «Білім беру жүйесі қызметкерлерінің біліктілігін арттыруда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың қолданылуы» 17 б.

ӘӘЖ 812.7

АКТ–НЫ САБАҚТА ПАЙДАЛАНУ ҚАЗАҚ ТІЛІ МЕН ӘДЕБИЕТІ САБАҚТАРЫНДА БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУДЫҢ МАҢЫЗДЫ ФАКТОРЫ БОЛЫП ТАБЫЛАДЫ

*Утегенова Айнур Жақсылыққызы
қазақ тілі мен әдебиет мұғалімі
Жітіқара ауданы білім бөлімінің «Мұса Шожанов атындағы
N2 жалпы білім беретін мектебі» КММ
Жітіқара қаласы, Қазақстан
E-mail: Utegenova.aj@mail.ru*

Аңдатпа

Өзектілігі және мақсаты. Мақалада қазіргі таңда мектептерде, соның ішінде, қазақ тілі мен әдебиет пәндерінде ақпараттық технологияларды қолданудың тиімділігі айтылды. Сабақта АКТ–ны сапалы қолдануды ұйымдастыру үшін мұғалімнің АКТ құралдарын пайдалану бойынша жеткілікті дайындығы, дамытуы және өзекті тұстары сөз етілген.

Түйінді сөздер: ақпараттық–коммуникациялық технологиялар, педагогикалық мәселелер.

Аннотация

Актуальность и цель. В статье отмечена эффективность использования информационных технологий в школах, в том числе по предметам казахского языка и литературы. В целях организации качественного использования ИКТ на уроке упоминается достаточная подготовка учителя, освоение и актуальные аспекты использования средств ИКТ.

Ключевые слова: информационно–коммуникационные технологии, педагогические проблемы.

Abstract

Relevance Goal. The article notes the effectiveness of the use of information technology in schools, including in the subjects of the Kazakh language and literature. In order to organize the qualitative use of ICT, the lesson mentions sufficient teacher training, mastering and relevant aspects of the use of ICT tools.

Key words: information and communication technologies, pedagogical problems.

Білім беру мекемелерін реформалау мұғалімдерді жаңа технологияларды қолдану арқылы оқу–тәрбие үрдісінің сапасын арттыруға бағыттайды. Бұл мәселе барлық уақытта өзекті. Әрбір мұғалім сабаққа дайындалар алдында сабақты қалай қызықты, тартымды өткізуге болатынын алға қояды. Қазіргі балалармен заманауи тілде қалай сөйлесу керек? Кабинеттердің минималды жабдықталуы, сабақтағы құрал–жабдықтардан бастап – мәтіндер, оқулық, дәптер, ең жақсы жағдайда жеке жұмысқа бөлінген карточкалар, көбінесе ескі репродукциялар немесе көркем шығармаларға арналған иллюстрациялық материал. Бұл қаншалықты таныс? Қазір көптеген мұғалімдердің сабақтарында бұл өткеннің суреті. Педагогикалық технологиялар мен әдістемелердің алуан түрлілігінің ішінде соңғы уақытта сабақты жандандыруға, пәнге деген қызығушылықты оятуға, материалды жақсы меңгеруге мүмкіндік беретін ақпараттық–коммуникациялық технологияларды қолданатын әдістер ерекше қызығу–шылық тудыруда. АКТ көптеген педагогикалық мәселелерді шешуге қабілетті, шығармашылыққа, кәсіби дағдыларды меңгеруге және бекітуге мүлде жаңа мүмкіндіктер береді, оқытудың жаңа формалары мен әдістерін жүзеге асыруға, атап айтқанда мультимедиялық құралдарды пайдалана отырып, сабақтарды дайындау мен өткізуге мүмкіндік береді.

Мультимедиялық сабақтар үдерісті жаңа сапалы деңгейге көтереді, соның арқасында оқушылардың зерттеушілік қызығушылығы дамиды. Олар өздерінің білімдері мен тәжірибесіне сүйене отырып, еркін және қарым-қатынас жасауға дайын сезінеді. Заманауи оқушы үшін ескірген құралдардың көмегімен емес, ақпаратты осы формада қабылдау әлдеқайда қызықты.

XXI ғасырдың басында біздің өмірімізге мультимедиялық және интернет-технологиялар кеңінен таралып, оларды оқытудың, оның ішінде қазақ тілін оқытудың құралы ретінде пайдалануға мүмкіндік береді. Кез келген оқыту технологиясының ең маңызды ерекшеліктерінің бірі оның оқу циклінің қайталануы, яғни оны кез келген мұғалімнің қайталау мүмкіндігі болып табылады. Ақпараттық технологиялар кез келген мұғалімге дидактикалық және техникалық құралдарды пайдалана отырып, жоғары оқу нәтижелеріне қол жеткізуге мүмкіндік береді. Қазіргі уақытта ғалымдар мен пән мұғалімдері жасаған бағдарламаларды үш үлкен топқа бөлуге болады: презентациялар, ақпараттық-тренинг және тестілеу. Презентация жаңа тақырыпты хабарлау үшін жақсы. Ақпараттық және оқыту бағдарламалары орындауда күрделірек. Бұл презентация немесе электрондық анықтамалықтарға, сөздіктерге, онлайн пән мұғалімдеріне немесе электронды кітапханаларға сілтемелермен толықтырылған сабақ материалдары бар слайд болуы мүмкін [1, б. 26]. Бақылау әдісі ретінде тестілеу бағдарламалары қазіргі мектептерде өте кең таралған: бұл сұрақтары бар қарапайым карталардан күрделі көп деңгейлі бағдарламаларға дейінгі нұсқалар. Қазір пән бойынша компьютерлік оқыту бағдарламаларының көп саны, сөздіктер мен энциклопедиялар, мұғалім сабаққа дайындық кезінде де, сабақтың өзінде де пайдалана алатын сөздік және мәтіндік деректер қоры. Интернетте әдістемелік және өнертану материалдары бар. Ұзақ уақыт бойы біз, мұғалімдер, АКТ-ны сабақта қолдануға күмәнмен қарайтынбыз, олар мұғалімнің сабақтағы рөлін төмендетеді, ал әдебиет сабақтарында баланың эмоционалдық саласын тәрбиелеп, дамыту қажет деп есептедік және оның жеке басын «технологизациялау» деп ой түйетінбіз. Бірақ бірте-бірте компьютерді меңгерудің алғашқы қадамдарын жасай отырып, олар технологияның шексіз мүмкіндіктері туралы қорытындыға келді. Қоғамның қарқынды дамуы, мультимедиялық және желілік технологиялардың таралуы заманауи мектепте технологияны сабақта қолдану мүмкіндіктерін кеңейтуге мүмкіндік береді. Мектепте жалпы білім беретін пәндерді оқытуда АКТ-ны пайдалану білім сапасының артуына алып келеді. Тәжірибе көрсеткендей, егер АКТ сабаққа енгізілсе, балалар оқу материалын жақсы меңгереді. Оқушылардың интеллектуалдық және эстетикалық дамуы тұрғысынан рөлі маңыздырақ болады. Олардың ақпараттық мәдениеті қалыптасады, бұл оқушыларды болашақ әлеуметтенуі үшін қажет; балалардың рухани, әлеуметтік, мәдени көкжиегі кеңейіп келеді. В.Г.Белинский: «Жаңа нәрсеге ұмтылмайынша, өмір де, даму да, прогресс те болмайды» деген [2, б. 37]. Бұл сөздер баяғыда айтылған. Ол кезде компьютерлік технологиялар туралы ешкім де ойлаған жоқ. Бірақ, меніңше, бұл сөздер ол туралы, заманауи ұстаз туралы, алға ұмтылатын, барлық жаңалықты, жаңашылдықты игеріп, өз ісінің тәжірибесінде сәтті қолдануға дайын ұстаз туралы.

Қазір бүкіл дүние жүзі біртұтас денеге айналып, ғаламдасу құбылысы жүріп жатқанда, әртүрлі байланыс жүйелері сол дененің жүйке, қан тамырларының рөліне айналған мына заманда интернеттік жүйені меңгермеген ел ерте ме, кеш пе дүние жүзінен келдетін байланыс нәрін жоғалта бастайды. Түрлі елдерде болып жатқан жаңалықтармен танысуда, ақпараттар ағымынан қалыспауда интернет, электронды пошта құралдарының атқарар қызметі мол. Сондықтан білім беруді ақпараттандырудың тағы бір басты бағыттарының бірі – оқушылардың интернет жүйесінде жұмыс істей білуіне жағдай жасау.

Интернет жүйесінде жұмыс істеу оқушыларға әлемдік білім мен ғылым жетістігінен хабардар етіп, оны игеруіне шексіз мүмкіндіктер ашатыны хақ. Интернетті пайдалану арқылы білімін жетілдіре түседі.

Бұл іс қазір қолға алынған. Соның бірі облыстық кадрлар біліктілігін арттыратын және қайта даярлайтын институтында өткізіліп жатқан барлық курс тыңдаушыларына арнайы «Компьютерлік сауаттылық» тақырыбында дәрістер оқылып жүр. Бірақ мектепте компьютерлік сауаттылығын одан әрі дамытуға компьютерлер жетіспегендіктен толық мүмкіндік бола бермейді. Сол себепті де информатика пәні кабинетінен басқа әр мектепте компьютермен сабақ өтуге, компьютерлік білімін жетілдіруге арналған кабинет болу керек. Бұл – қазіргі заман талабы.

Қазіргі кезде мұғалім сабақтағы оқушылардың танымдық белсенділік деңгейлерінің төмендеуі, дербес жұмыс істеуге және жалпы оқуға деген ниеттерінің болмауы сияқты мәселелермен жиі кездеседі. Балалардың оқуға деген назарларының жоғалу себептерінің бірі – сабақтардың бір түрлілігі екендігі сөзсіз. Күнделікті ізденудің жоқ болуы оқытуда үзіліске әкеледі, ал бұл тұрақтылықтың көрінуі балалар назарын қиратады. Сабақ құрылымына шығармашылықпен қарау, оның қайталанбастығы, әр алуандығы, түрлі әдістер мен формаларды пайдалануы нәтижелілікті қамсыздандырады. Оқушылардың танымдық белсенділіктерін дамытудың тәсілдері өте көп. Осындай тәсілдердің бірі бейнефильмдерді және мультимедиа технологияларды қолдану, ол оқушылардың белсенділік дәрежесін жоғарылатуға мүмкіндік туғызады және оқушылардың назарын аудартады.

Заман ағымына қарай күнделікті сабаққа видео, аудио қондырғылары мен теледидарды, компьютерді қолдану айтарлықтай нәтижелер береді. Кез келген сабақта электрондық оқулықты

пайдалану оқушылардың танымдық белсенділігін арттырып қана қоймай, қисынды ойлау жүйесін қалыптастыруға, шығармашылықпен еңбек етуіне жағдай жасайды. Дәстүрлі оқулықты оның электрондық нұсқасына оңай айналдыруға болады. Бұл нұсқаның жетістігі – оны ЭЕМ жадында сақтау мүмкіндігі оны компьютерлік желілер арқылы тарату болып табылады. Ақпараттық технологияларды пайдаланудың ғылыми – педагогикалық, әдістемелік негіздері қалыптасу үстінде.

Қазіргі кездегі қолданылатын ақпараттық технологиялар білім берудің әдістемесі, мазмұны мен формасына айтарлықтай әсерететіні байқалады. Оқушылар қазіргі замандық ақпараттық технологияларды (дербес компьютер, Интернет сервистері, электрондық оқулықтар т.б.) белсенді түрде пайдаланады.

Білім беру процесі – ақпараттық қоғам жағдайындағы жас өспірімдерді жан-жақты даярлайтын процесс болуы қажет. Сондықтан білім беру жүйесінде компьютерлерді пайдаланудың маңызы зор. Өйткені компьютер адам қызметінің барлық саласында еңбек өнімділігін арттыру құралына айналады. Болашақ мамандардың ақпараттық мәдениеті негіздерін қалыптастыру оқушылардың компьютерде жұмыс жасауды игеруімен тығыз байланыста.

Компьютерді мектепте оқытуды практикаға енгізу әлеуметтік, экономикалық, теориялық және практикалық сипаттағы түйінді мәселелерге жол ашып отыр. Атап айтқанда, ғылыми–техникалық прогрестің тез өсу қарқыны жоғары деңгейлі мамандар даярлауда жаңаша оқыту әдістерінің қажеттігін алға қояды.

Бұл мәселелерді шешудің бірден бір жолы – оқу процесін компьютерлендіру. Компьютерді оқу процесінде тиімді пайдалану үшін оны қолд *Мультимедиалық технологиялар* – бейнелік және аудиоэффектілік, әр түрлі мультипрограммалық мүмкіндіктерді интерактивті программалық жабдықтың басқаруымен орындата алатын электрондық құжаттарды дайындау тәсілдері.

Мультимедиа құралдары деп әр түрлі орталарды: графиканы, гипермәтінді, дыбысты, анимацияны, бейнелік көріністерді пайдалана отырып тұтынушының компьютермен әрекеттесуін жүзеге асыратын ақпараттық және программалық құралдардың біріктірілген кешендерін айтады. Мультимедиа жарнамалық бизнесте, компьютерлік ойындар жасауда кең қолданылады. Мультимедиа технологияларының қызықты мүмкіндіктері электрондық оқу құралдарын жасауда және де басқа оқып үйренуге арналған материалдар дайындауда көп пайдаланылады. Мультимедиалық технологияларды кеңінен қолдану оқытудың қазіргі компьютерлік технологиялары дамытудың жаңа бағыттарын дамытуға зор үлес қосып келеді.

Сабақта АКТ–ны сапалы қолдануды ұйымдастыру үшін мұғалімнің АКТ құралдарын пайдалану бойынша жеткілікті дайындығы, сонымен қатар оқу үдерісін заманауи деңгейге жеткізуге тиісті ынтасы болуы қажет. Ақпараттық технологиялар ақпаратқа қол жеткізуді жеңілдетіп, вариативті оқу әрекетінің, оны даралау мен саралау мүмкіндіктерін ашып қана қоймайды, сонымен қатар оқыту үдерісін жаңаша, заманауи деңгейде ұйымдастыруға, оны оқушының білімді болуы үшін құруға мүмкіндік береді. оның белсенді және тең құқылы мүшесі. Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарына АКТ–ны енгізу білім беруді дамыту идеясын жүзеге асыруға, сабақтың қарқынын арттыруға, жұмыс уақытының жоғалуын минимумға дейін азайтуға, өзіндік жұмыс көлемін арттыруға мүмкіндік берді. Сыныпта және үй тапсырмасын дайындау кезінде сабақты жарқын және қызықты ету. Маған оқушылармен бірге басқа әлемге сүңгуге, тілдік және әдеби процестерді әртүрлі көзбен көруге, олардың қатысушысы болуға мүмкіндік берген АКТ болды. Компьютердің емле және пунктуация ережелерін түсіну бойынша жұмыс істеуге қолайлы жағдай жасау мүмкіндігі мол. Презентация мұғалімге тек лекция оқып қана қоймай, оқушылармен әңгіме жүргізуге, тақырып бойынша сұрақтар қоюға және сол арқылы студенттердің танымдық белсенділігін арттыруға, сыни тұрғыдан ойлауға бағыттауға мүмкіндік береді. Болжам жасауға, алынған ақпаратты талдауға, салыстыруға, жалпылауға, дәлелдеуге үйретеді. Сабақта презентацияны пайдалану – иллюстрациялардың көрнекі әдісін басқа әдістермен бірге қолдану. Иллюстрациялар әсіресе мұғалімнің сөзі зерттелетін объект немесе құбылыс туралы түсінік беру үшін жеткіліксіз болған жағдайда қажет. Слайдта орналастырылған және дұрыс сәттерде пайда болатын түсіндіру, тәжірибе, тәжірибе, дәлелдеу оқушыларды ойлаудың барлық сатыларынан өтуге, әртүрлі ақыл–ой операцияларын қолдануға мәжбүр етеді. Оқушылар өздерінің білім деңгейі мен қабілетін анықтай отырып және оған жетуге ұмтыла отырып, өз іс–әрекетінің мақсатын қояды, жетістікке жету құралдарын таңдайды. «Ал мұғалім жұмысының қиындығы – әр оқушыға жол тауып, әрқайсысына тән қабілеттердің дамуына жағдай жасау. Ең бастысы, мұғалім оқушының өзін тұлға ретінде тануына, өзін, өмірді, дүниені тануға деген қызығушылығын оятуға көмектесуі керек...» [3, б. 46]. Сонымен, әдістемелік сауатты қолданылған жаңа ақпараттық технологиялар оқушылардың танымдық белсенділігін арттырады, бұл оқытудың тиімділігін арттыруға әкелетіні сөзсіз. Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарына арналған презентацияларымда кесте, сызба, анықтамалық конспект түріндегі көрнекілік–тердің әртүрлі түрлерін қолданамын, оқушыларға олардың кейбірін толықтыруды немесе жетіспейтін бөліктердің бірін жасауды, сол арқылы мақсат қояды ұсынамын. сабақтың басында орнату. Сонымен қатар, мен тек статикалық ақпаратты ғана емес, сонымен қатар түсті, графиканы, ойын–сауықты және иллюстрацияларды жандандыруды пайдалана отырып, динамикадағы әртүрлі тілдік құбылыстарды көрсетеміз. Презентациядағы сызбаларды, кестелерді құрастыру уақытты үнемдеуге, оқу материалын

эстетикалық тұрғыдан реттеуге мүмкіндік береді. Тексеру және өзін-өзі тексеруден кейінгі тапсырмалар оқушылардың зейінін белсендіреді, орфографиялық және пунктуациялық қырағылықты қалыптастырады. Әдебиет сабағында электронды оқулықтардағы бейнероликтерді, шығармашылығы зерттеліп жатқан ақындардың өлеңдеріне жасалған музыкалық шығармаларды жиі пайдаланамын [4, б. 18]. Сонымен, музыкалық сүйемелдеумен Абай Құнанбаев, Жамбыл Жабаев және басқа да қазақ әдебиетінің ұлы классиктерінің шығармашылығы бойынша сабақтары өтеді. Кітап оқудың артта қалғаны ғажап емес. Оларды бағдарламалық жұмыстардың мазмұнымен қалай таныстыруға болады? Дәл осы жерде оларға негізделген фильмдер жазылған дискілер көмекке келеді. Әрине, сабақта фильмді толық көруге уақыт жоқ, бірақ жеке эпизодтарды әлі де болса пайдалануға және авторлық мәтінмен салыстыруға болады, сол арқылы тіпті нашар оқитын оқушыларды әдеби шығарманы талдауға қосуға болады, сонымен қатар балаларды үйде көруге фильм ұсына отырып, оларды қызықтырады. Сонымен, оқушыларым Сәбит Мұқановтың «Ботагөз» фильмін үйде отырып толық тамашалады. Кейінірек сабақта олардың талқылауы олардың күшті және әлсіз жақтары туралы қызу пікірталасқа айналады.

Қорытындылай келе, АКТ–ны әр сабақта пайдалану, әрине, шындыққа жанаспайтынын атап өткім келеді. Компьютер мұғалім мен оқулықты алмастыра алмайды. Бірақ олар уақытты үнемдеуге және жұмысыңызды тиімді етуге мүмкіндік беретін тамаша көмек. Сондықтан ақпараттық технология мұғалімнің қолында бар басқа әдістемелік құралдармен бірге қолданылуы керек. Яғни, біз компьютерлік қолдауды өнімді, орынды және қызықты пайдалануды үйренуіміз керек. Заманауи мұғалім оқушының ең маңызды құқықтарының бірі – сапалы білім алу құқығын қамтамасыз ету үшін ең болмағанда жаңа оқу құралдарымен жұмыс істеуді міндетті түрде меңгеруі керек.

Әдебиеттер тізімі:

1. Н.Т.Сартаева Ақпараттық технологиялар негізінде бастауыш сынып оқушыларының зерттеушілік іс-әрекетін мотивациялау. Философия докторы дәрежесін алу үшін дайындаған авторефераты. Алматы, 2019
2. В.М.Глушков История информационных технологии М:Образование. 2004. 165 с.
3. Ж.Садуова «Инновациялық технологияларды білім беруде қолдану». // Білім. Алматы, № 5
4. Н.Х.Хамзина Қазақ тілін оқытуда жаңа технологияларды қолдану //Білім айнасы. 2019

ӨӨЖ 37.013.2

ҚАЗАҚ ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА АЙТЫЛЫМ ДАҒДЫСЫН ДАМУДАҒЫ АКТ–НЫҢ РӨЛІ

*Файзуллина Арайлым Сериковна
қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің, педагог–модераторы
Жазықова Толқын Бектепбергенқызы
қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің, педагог–модераторы
Габдуллина Гулмира Нигматовна
қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің, педагог–эксперті
Қостанай қаласы білім бөлімінің «№ 19 жалпы білім беретін мектебі» КММ
Қостанай қаласы, Қазақстан
E–mail: ds–arailym@mail.ru*

Аңдатпа

Мақалада сөйлесім әрекетінің маңызды бір түрі, соңғы кезде көп қарастырылып жүрген және қазақ тілі сабақтарында кеңінен орын алған айтылым әрекетін меңгертудегі ақпараттық –коммуникациялық технологиялардың маңызы туралы айтылады. АКТ–ны қолдану арқылы өзге тілді оқушылардың тілге деген қызығушылығын, ынтасын, белсенділігін арттыруға болатыны жайлы сөз етіледі.

***Түйінді сөздер:** қазақ тілі, айтылым, технология, инновация, дамыту, дағды.*

Аннотация

В статье говорится о значении информационно–коммуникационных технологий в овладении важным видом коммуникативной деятельности, произносительной деятельностью, которая в последнее время широко рассматривается и широко используется на занятиях казахским языком. Ороли ИКТ для повышения интереса и активности изучающих казахский язык как иностранный.

***Ключевые слова:** казахский язык, говорение, технология, инновации, развитие, навык.*

Abstract

The article talks about the importance of information and communication technologies in mastering an important type of communicative activity, pronunciation activity, which has recently been widely considered and widely used in the classroom of the Kazakh language. On the role of ICT to increase the interest and activity of students of the Kazakh language as a foreign language.

***Key words:** Kazakh language, speaking, technology, innovation, development, skill.*